

Стаття надійшла до редакції 10.08.2016

J. Sabadash

**POST-MODERNIST NOVEL AS A MULTI-ASPECT CULTURAL CODE
(ON THE BASIS OF U. ECO'S NOVEL "FOUCAUL'S PENDULUM")**

The author of the article considers post-modernist mentality presented in the novel "Foucaul's pendulum" by the famous Italian scientist and writer Umberto Eco.

It is stated that a post-modernist novel is a text, which is built on the texts, has multilayer cultural code, that demands efforts for reading. It is stressed that the notion 'post-modernist' very often implies a general state of the society. Post-modernism proclaims the motto of "open art", of free cooperation with all old and traditions. This is a game with quotations, genres and styles of different epochs, removal of differences between normative and non-normative. It establishes cooperative and gaming relationship between the reader and the author, but punning and irony becomes integral features of modern literature.

One of the basic ideas of the post-modernist aesthetics, according to Eco, is the intertextuality, which reveals itself in a new work in the form of the dialogical citation, parody, interpretation of familiar literary stories. One more programme thesis of the post-modernist conceptions of Eco: work has to unite problem and fun, to ground on the tradition of the literary classics and at the same time it doesn't have to ignore the requirements and tastes of "mass culture". Post-modernism, according to Eco's conclusions, is the answer to modernism, which is missioned to return to the art aesthetic positions, lost by him and interest of the mass reader or viewer to it.

A post-modernist novel is a text, which is based on the texts, a multilayer cultural code, which requires forces to read. The heroes of the "Foucaul's pendulum" decode the mysterious script, feeling in a certain way how the hand of a murderer raises over them. Through the first chapters of Eco's novel it's necessary to get through the biting guard: overabundance of information, text eventfulness with little-known data, effect of expectation.

The article underlines that due to the irony of the novel "Foucaul's pendulum" 'becomes an example and critics at the same time'. Irony in this case is the best way to prove the groundlessness of the claims of the Renaissance model of mentality onto the role of new universal metatheory of cognition. That's way the basic element of equivalence of all temporal dimensions – of the past, present and future. The reason of all discourses about post-modernism is in the crisis of a classical model of the continuum but new scientific discoveries and thirst for spiritual enforces to search for new ways for accepting the time.

Keywords: *post-modernism, post-modernist novel, post-modernist mentality, irony, pun, open art, cultural code, U. Eco, novel "Foucaul's pendulum".*

УДК [37.011.3–051:316]:17.023.36

О. В. Сарнавська, Т. В. Яковишина

**ЕКСПЛІКАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА**

У статті на основі аналізу існуючих підходів до трактування професійно-етичної культури узагальнено значення у професійній діяльності соціального педагога системи морально-етичних цінностей та поточено її сутність. Аналізуються провідні дефініції професійно-етичної культури фахівця. Схарактеризовано важливі складові

професійно-етичної культури соціального педагога.

Ключові слова: етика, етичні норми й цінності, моральна особистість, професійно-етична культура.

Зміни, що відбуваються в соціальній, політичній, економічній, культурній сфері призвели до нівелювання системи існуючих цінностей та появи нових проблем суспільного буття. У зв'язку з цим на перше місце в умовах зниження рівня прожиття більшої частини населення, його фактичного зубожіння, зростання дитячої злочинності, наркоманії, посилення соціальної напруженості, появи кинутих дітей, що потребують особливої уваги, виходять нові форми й методи співпраці соціальних педагогів, діяльність яких, власне, й спрямована на надання посильної допомоги таким прошаркам населення.

Запорукою успіху становлення професії соціального працівника виступає домінування ролі соціальної педагогіки, яка «спрямована на створення сприятливих умов соціалізації, всебічного розвитку особистості, задоволення її культурних і духовних потреб чи відновлення схвалених способів життєдіяльності людини» [1, с. 16]. Отож, головною спрямованістю діяльності соціального педагога є сприйняття саморозвиткові особистості, зокрема підтримка, запевнення й стимулювання людей на розвиток їхніх здібностей, знань, вмінь. Соціальний педагог покликаний аналізувати, прогнозувати процес соціалізації особистості та, по можливості, нівелювати негативні наслідки соціальних умов, зрівнюючи при цьому відмінності у соціальному старті сучасної молоді. Саме тому сфера діяльності соціального педагога – це зона довіри між людьми, тому фахівець повинен не лише бути хорошим спеціалістом, професіоналом, а й володіти високим рівнем професійно-етичної культури.

Етичні норми й цінності у соціально-педагогічній діяльності стали предметом вивчення багатьох сучасних вчених, зокрема О. Безпалько, Р. Вайноли, Т. Василькової, Ю. Василькової, І. Зверєвої, А. Капської, В. Полтавця, Т. Семігіної та ін., в доробку яких проголошується професійно-етична культура соціального педагога як система професійно-моральних цінностей, що стала внутрішніми переконаннями особистості. На підставі того, що вона виконує аксіологічну, нормативну, регулятивну та виховуючи ролі й окреслено аксіологічний, нормативний, регулятивний та виховний функціональні аспекти у професійній діяльності соціального педагога.

Дослідження професійно-етичної культури соціального педагога, в основі якої посідають потреби, мотивація, інтереси, спрямованість особистості, установки, стереотипи, ціннісні орієнтації, особливості характеру, темпераменту, пізнавальних процесів проводили А. Бодальов, Л. Божович, Н. Добринін, І. Кон, Н. Кузьміна, О. Леонтєв, В. Мясичев, С. Рубінштейн, Д. Узнадзе, В. Ядов та ін.

Отож, метою статті стало визначення і наукове обґрунтування особливостей етичних норм і цінностей та виокремлення структурних компонентів професійно-етичної культури соціального педагога.

Найбільш вдалим тлумаченням специфіки професії, на думку авторів, визначення О. Безпалько, яка зазначає, що «соціальний педагог – спеціаліст, який організовує соціально-педагогічну діяльність з дітьми, молоддю та дорослими в різних соціокультурних середовищах (сім'я, навчальний заклад, трудовий колектив, дитячі та молодіжні об'єднання, клуби тощо) з метою створення для них сприятливих умов соціалізації» [1].

У даному дослідженні були враховані загальнонаукові вимоги, тому послуговуємося такими дефініціями, стверджуючи морально-етичні принципи:

1. *професійна етика соціального педагога* є наукою про професійну мораль, сукупність ідеалів і цінностей, ідей про належне, етичних принципів і норм поведінки, які відображають сутність його професії і забезпечують необхідні взаємини, що складаються в процесі професійної діяльності. Вона складається на основі осмислення і узагальнення практики професійної діяльності соціальних педагогів. Ці узагальнення систематизовано у вигляді кодексів (писаних і неписаних), що містять в собі не тільки етичні вимоги до змісту та результатів діяльності фахівця, а й до відносин, що виникають в процесі діяльності, а також висновки, зроблені на основі узагальнень.

Відомо, що інтерпретація поняття «етика» як філософської теорії моральності є досить поширеною у мові та складною. Так, термін «етика» (від грец. – звичай) – філософська наука, об'єктом вивчення якої є мораль. Етика – одна з найдавніших теоретичних дисциплін, що виникла як галузь філософії. Теоретично етика призначена вирішувати моральні проблеми, які виникали перед людиною у житті – як слід поводитися, що є добром, а що вважається злом.

Предмет етики соціально-педагогічної діяльності, по суті, охоплює весь виховний процес: формування свідомості та регулювання моральних дій клієнта з одного боку, і моральну діяльність службовців різних виховних інституцій та соціальних установ з іншого. Саме тому етичний аспект соціально-педагогічної діяльності зводиться до виховання морально-етичної культури. Соціальний педагог виховує особистість у різних умовах: дитячий садок, загальноосвітня школа, професійні училища, вищі навчальні заклади, позашкільні заклади освіти, клуби та бібліотеки, інтернати, соціальні центри та різні виправно-трудова установи.

Таким чином, етика соціально-педагогічної діяльності є структурним компонентом філософії і соціальної педагогіки як науки та соціальної роботи, як специфічної діяльності уповноважених органів держави та різних об'єднань громадян.

Специфіка функцій соціального педагога вимагає органічного поєднання особистісних та професійних якостей, широкої освіченості, а тому підготовка такого фахівця має ґрунтуватися на тлі практичного людинознавства. Переконані, що професійні стандарти, вимоги до таких фахівців базуються на кодексі етики та професійних умінь, які слугують своєю «клятвою Гіппократа», ґрунтуються на фундаментальних загальнолюдських цінностях, враховують гідність та унікальність кожної особистості, її права та можливості;

2. *міжнародні та українські етичні стандарти* для соціальних працівників та соціальних педагогів. Прикладами можуть слугувати кодекси етики соціального працівника США та Канади, в яких наголос робиться на клінічній соціальній роботі чи на соціальному розвитку.

У липні 1994 р. в Коломбо (Шрі-Ланка) загальні збори Міжнародної федерації соціальних працівників ухвалили важливий для сучасності документ: «Етика соціальної роботи: принципи і стандарти». Історичний документ складається з двох частин – «Міжнародної декларації етичних принципів соціальної роботи» і «Міжнародних етичних стандартів соціальних працівників». Прийняття цих документів відкладалося Федерацією багато років, і це не дивно. Представники багатьох країн, що входять в цю організацію, дуже різні за релігійними і політичними поглядами. Після бурхливого обговорення у результаті гарячих суперечок вдалося дійти згоди, підсумком чого стали знакові декларації.

Зокрема, в «Декларації про етичні принципи в соціальній роботі» розкриваються проголошені принципи:

– кожна людина унікальна, вимагає уваги до себе з позиції моральності;

- кожна людина має право на свободу в задоволенні своїх потреб, не всупереч права інших, зобов'язана робити свій внесок у підвищення добробуту суспільства;
- кожне суспільство, незалежно від форми правління, має прагнути до забезпечення максимуму благ для всіх своїх членів;
- професійна діяльність соціальних працівників ґрунтується на канонах соціальної справедливості;
- соціальний працівник зобов'язаний використовувати об'єктивну систему знань, умінь і навичок для надання допомоги окремим людям, групам, громадам і суспільству в їхньому розвитку, рішенні особистісно-суспільних конфліктів та усуненні негативних наслідків;
- соціальна робота ґрунтується на відмові від дискримінації. Отже, вона здійснюється незалежно від статі, віку, національності, віросповідання, мови, політичних переконань, статевої приналежності тощо;
- соціальні працівники поважають права кожної людини і права соціальних груп, їхню незалежність і гідність, керуючись при цьому положеннями Хартії ООН про права людини та іншими міжнародними документами;
- соціальна робота заснована на принципах захисту недоторканності клієнтів, включаючи вимогу дотримуватися права на свободу вибору і професійну таємницю, право клієнта на компетентне роз'яснення його проблем;
- соціальна робота вимагає участі клієнта і співпраці з ним. Передбачається, що спеціалісти повинні працювати не тільки у співпраці зі своїми клієнтами, прагнучи вирішити будь-яке завдання, з яким вони стикаються, найкращим способом з метою задоволення інтересів клієнта.

Як відомо, Україна ратифікувала Європейську Конвенцію про права людини, в якій утверджується віра в основи права людини на гідність і цінність людської особистості, тому запорукою успіху діяльності соціальних педагогів має стати дотримання вимог Міжнародних етичних стандартів соціальних працівників (1994 р.). Власне, ефективність утілення провідних засад соціально-педагогічної роботи з різними особистостями, групами та спільнотами ґрунтується на положеннях професійно-етичного кодексу та міжнародних документів в царині етичних норм та цінностей. Створений кодекс етики соціального працівника та соціального педагога України, офіційно схвалений Асоціацією соціальних працівників та соціальних педагогів, усіма регіональними підрозділами.

Кодекс базується на міжнародних етичних принципах соціальної роботи і пропонує моральні норми і моральні правила поведінки соціального працівника, який при цьому має відповідні професійно-особистісні якості, що у своїй сукупності представляють етичний стандарт соціального працівника;

3. мораль, моральна особистість, моральний розвиток, моральна особистість – провідні категорії етики. Поняття «мораль» (від лат. *moris* – вдача, звичаї), як одна з форм суспільної свідомості, – це система уявлень, поглядів, ціннісних орієнтацій, норм, що регулюють діяльність людей. Отож, мораль – універсальна суспільна форма відносин людей, яка існує з самого початку і є умовою здійснення цих відносин. Ознаками морального прогресу є:

- збільшення можливостей вдосконалення особистості і розширення її свободи;
- зростання впливу моралі на всі сфери життя суспільства;
- протест суспільства проти бездуховності, насильства, аморальності;
- розвиток і вдосконалення моралі;
- підвищення ефективності впливу моралі на поведінку людей.

Як відомо, терміном «моральна особистість» позначають суб'єкта моральної

діяльності. Людина є моральною особистістю, коли вона підкорює свої дії моральним інтересам суспільства, самостійно оцінює свої дії та дії оточення, здатна досягти моральних цілей та приймати моральні рішення у конкретній ситуації. Майбутній соціальний педагог у процесі розвитку через активне засвоєння духовних багатств в національній та світовій культурі набуває не лише моральних рис, а й здатності до їхнього втілення у подальшій професійній діяльності.

Категорія «моральний розвиток» характеризує якісні зміни об'єкта виховного впливу, появу певних моральних рис, що пов'язано із перетворенням моральної свідомості, трансформацією моральних дій. Моральний розвиток завжди є прогресом, і допомагає передбачити перспективу поведінки особистості в конкретних соціокультурних умовах.

Термін «моральна освіта» позначає знання про сутність моралі, уяву про моральні цінності. Слід чітко розмежовувати поняття «моральність», «моральна вихованість», «моральне виховання». Так, категорія «моральна вихованість» в сучасних умовах буття набув нового розуміння та позначає внутрішнє сприйняття моральних ідеалів, норм, принципів, поглядів на добро і зло, на сенс життя, систему відносин особистісного і суспільного. Логічна послідовність цих категорій така: моральність – моральне виховання як складний процес – моральна вихованість;

4. *професійно-етичну культуру соціального педагога* ми визначаємо як систему професійно-моральних цінностей, які стали внутрішніми переконаннями особистості. Професійно-етична культура соціального педагога реалізується в соціально-педагогічній діяльності, взаємодії і спілкуванні, через ставлення до учасників цієї діяльності. На розвиток професійно-етичної культури впливає низка факторів, серед яких особливого значення надають культурному і моральному рівню розвитку суспільства, його історичним особливостям, а також особливостям професійного середовища.

Ґрунтуючись на сутності, змісті та структурі професійно-етичної культури соціального педагога, виокремлюємо такі її критерії:

- ступінь наближеності за змістом і пріоритетами до професійно-етичного кодексу особистої ієрархії цінностей соціального педагога;
- якості, які є показниками професійно-етичної культури соціального педагога та ті, які перебувають у професійній взаємодії (товариськість, доброзичливість, тактовність, толерантність, почуття міри, справедливість, прагнення зрозуміти іншого, прагнення до самовдосконалення, творча активність);
- співвідношення «Я-реального» і «Я-ідеального», що характеризує рівень професійно-особистісного розвитку соціального педагога;
- узгодженість поведінки соціального педагога зі стандартами поведінки, що випливають з етичного кодексу;
- ступінь креативності в реалізації професійно-етичних цінностей.

Відомо, що виокремлюють три рівні розвитку професійно-етичної культури:

- *приспосувальний рівень* характеризується тим, що цінності професії не є для людини, яка виконує соціально-педагогічну роботу (або готується стати соціальним педагогом) особистими моральними принципами. У такому випадку людина виконує положення професійно-етичного кодексу тільки під впливом зовнішнього контролю. Поведінка соціального педагога, що має приспосувальний рівень професійно-етичної культури, характеризується шаблонною, стереотипною, негнучкою і нетворчою відповідністю стандартам поведінки, що випливають із професійно-етичного кодексу соціального педагога;

– *свідомий рівень розвитку професійно-етичної культури соціального педагога* характеризується клопіткою «роботою над собою». Соціальний педагог приходиться до усвідомлення необхідності наслідувати в своїй поведінці певним нормам і правилам, що відбувається внаслідок розуміння ним цілей, завдань і цінностей професії. Виходячи з усвідомленої необхідності, людина починає прагнути до саморозвитку та самовдосконалення в професійному та особистісному планах, поступово наближаючись своїми якостями до необхідної професійно-етичної моделі соціального педагога, а в своїй системі моральних ціннісних орієнтацій – до професійно-етичних цінностей. Поведінка соціального педагога в професійній взаємодії стає більш дотичною до стандартів, але в той же час, в основі її лежить внутрішня мотивація і інтерес до творчого осмислення і реалізації професійних норм;

– *творчий рівень професійно-етичної культури соціального педагога* характеризується високим ступенем схожості особистої ієрархії цінностей соціального педагога за змістом і пріоритетам з нормативною системою професійно-етичних цінностей. Ця відповідність забарвлена особистою індивідуальністю конкретної людини. Оскільки не може бути стандартних людей і стандартних ситуацій, соціальний педагог, який перебуває на творчому рівні розвитку професійно-етичної культури, працює і живе, застосовуючи професійно-етичні норми в якості свого морального фундаменту.

5. у структурі професійно-етичної культури виокремлюють такі її *структурні компоненти*: *аксіологічний компонент*, що характеризує професійно-етичну культуру соціального педагога як сукупність педагогічних цінностей. В якості педагогічних цінностей виступають ті особливості педагогічної діяльності, які дозволяють не тільки задовольняти потреби педагога, але й слугують орієнтиром його соціальної та професійної активності, спрямованої на досягнення гуманістичних цілей; *технологічний*, який визначає шляхи здійснення соціально-педагогічної діяльності, способи задоволення потреби в спілкуванні, в отриманні нової інформації, у передачі накопиченого досвіду; *творчий*, що виявляється в гнучкості, варіативності, винахідливості, сміливості та не традиційності рішень і поведінки в професійній взаємодії; *особистісний*, що розкриває професійно-етичну культуру соціального педагога як специфічний спосіб реалізації сутнісних сил людини;

6. *морально-психологічна модель соціального педагога* охоплює такі педагогічні цінності, як творчий характер і соціальна значущість його праці, можливість самореалізації; любов і прихильність до дітей; тактовність і толерантність, доброзичливість, справедливість, принциповість; здатність правильно оцінювати внутрішній стан іншої людини, співчувати, співпереживати, бути прикладом і зразком для наслідування, вселяти в людину впевненість і заспокоювати її, стимулювати особистість до самовдосконалення, знаходити потрібний стиль спілкування; самостійний і творчий склад мислення тощо. Вагоме місце в професійно-етичній моделі соціального педагога займають такі його психологічні характеристики, як особливості пам'яті, уваги, уяви, мислення. Значну роль відводять волі педагога, яка, власне, й визначає його саморегуляцію, соціальну і професійну активність.

Отже, у дослідженні було зроблено спробу узагальнити особливості та вимоги до професійно-етичної культури соціального педагога, реалізація яких потребує від фахівця альтруїзму, сформованості внутрішніх переконань, високого рівня володіння соціально-педагогічними знаннями та технологіями. Ще раз переконались, що формування загальноприйнятих морально-етичних принципів можливе лише за умови творчої самореалізації моральних переконань, системи цінностей та ідеалів, адекватних соціально-педагогічній діяльності. А реалії сьогодення доводять, що соціальний

педагог виступає і творцем, і носієм, і розповсюджувачем гуманістичних цінностей. Щодо перспектив подальших розвідок в означеному напрямі, вважаємо, що наукового вирішення потребує проблема практичної підготовки фахівців, здатних формувати пріоритети та узгоджувати колективні та особистісні інтереси, реалізовувати аксіологічну компоненту професійно-педагогічної культури.

Список використаної літератури

1. Безпалько О. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О. Безпалько. – Київ : Академвидав, 2014. – 312 с. ; Bezpalko O. Sotsialna pedahohika : navch. posib. O. Bezpalko. – Kyiv : Akademvydav, 2014. – 312 s.

2. Безпалько О. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : нав.посіб. / О. Безпалько. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с. ; Bezpalko O. Sotsialna pedahohika: skhemy, tablytsi, komentari : nav.posib. / O. Bezpalko. – Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 2009. – 208 s.

3. Пономаренко О. Формування професійно-етичної культури соціального педагога : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.05 / Ольга Вікторівна Пономаренко ; Національний педагогічний університ ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2001. – 20 с. ; Ponomarenko O. Formuvannia profesiino-etychnoi kultury sotsialnoho pedahoha : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.05 / Olha Viktorivna Ponomarenko ; Natsionalnyi pedahohichnyi universyt im. M. P. Drahomanova. – Kyiv, 2001. – 20 s.

4. Соціальна педагогіка / соціальна робота (понятійно-термінологічний словник) / за заг. ред. І. Звереві. – Київ : Етносфера, 1994. – 119 с. ; Sotsialna pedahohika / sotsialna robota (poniatiino-terminolohichnyi slovnyk) / za zah. red. I. Zvierevoi. – Kyiv : Etnosfera, 1994. – 119 s.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2016

О. Sarnavska, Т. Yakovyshyna

EXPLICATION OF THE PROBLEM OF PROFESSIONAL-ETHICAL CULTURE OF A SOCIAL TEACHER

The changes that are taking place in social, political, economic and cultural spheres led to degradation of existing values and emergence of new problems in social life. In this regard, in terms of reduction of standards of living among most of the population, its actual poverty, rise of juvenile crime, drug abuse, increasing social tensions, rising count of abandoned children in need of special attention require new forms and methods of cooperation between social workers in the first place.

In this publication we have complemented to and specified the definitions of professional and ethical culture of a social teacher, we revealed the importance in professional activity of social workers, stressing thereby that the sphere of a social teacher is a zone of trust between people, therefore an expert should not only be a good specialist but also should possess a high level of professional and ethical culture.

In this publication we interpret the professional and ethical culture of a social teacher as a system of professional and moral values that have become internal beliefs of an individual. Professional and ethical culture of a social teacher implemented in the social and educational activities, interaction and communication and through attitude to the participants of this activity. Development of professional and ethical culture is affected by a number of factors, including a special emphasis on the cultural and moral level of society, its historical peculiarities and features of professional environment.

The article analyzes three levels of professional and ethical culture: an adaptive level (characterized by the fact that the values of the profession are not for the person who carries out social and educational work (or preparing to become a social educator) personal moral

principles); a conscious level of professional and ethical culture of a social teacher (a teacher comes to social awareness of the need to follow in their behavior to certain rules and regulations that are due to the understanding of the goals, objectives and values of the profession); a creative level professional and ethical culture of a social teacher (characterized by a high degree of similarity personal hierarchy of values of social pedagogy in content and priorities of the regulatory system of professional and ethical values).

So, the study is an attempt to summarize the characteristics and requirements of professional and ethical culture of a social teacher whose implementation requires specialist altruism, formation of internal belief, the high level of social and pedagogical knowledge and technologies.

Key words: *ethics, ethics and values, moral identity, professional and ethical culture.*

УДК 7:929Ковалерідзе(045)

Г. П. Синько

МОНУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА ИВАНА КАВАЛЕРІДЗЕ: АКТУАЛІЗАЦІЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ

У статті досліджується один з аспектів творчого доробку видатного українського скульптора, кінорежисера, драматурга, сценариста І. Кавалерідзе – його монументальна і скульптурна спадщина, яка є цілим пластом в історії національного мистецтва і прочитується в контексті епохи як невід’ємна вага складова її культурно – мистецького життя. Розглядаються проблеми актуалізації та збереження в сучасному суспільстві.

Ключові слова: *І. Кавалерідзе, мистецтво, творчість, скульптура.*

У 1987 році за календарем ЮНЕСКО святкували сторіччя видатного українського митця І. П. Кавалерідзе, якого ЮНЕСКО називало «українським Мікеланджело». Коли проходить певний час, у даному випадку більше ста років з дня народження майстра, він стає людиною історії. Усі спори відносно його творчості повинні вирішитися. Адже було досить часу зрозуміти роль майстра та оцінити його здобутки в мистецтві, а сьогодні важливо визначити значення його творчості в сучасній Україні, оцінити сприйняття та відношення глядачів нового покоління до його робіт, вирішити проблеми збереження й популяризації його творчої спадщини.

Іван Кавалерідзе в своєму житті пережив різні зміни в суспільстві – революція, громадянська війна, Велика Вітчизняна війна, які поклали свою печатку на життєвий і творчий шлях майстра. Прояви його художньої творчості багатогранні. Перехід від реалізму ХІХ ст. до модерністських течій ХХ ст. дали життя у різних видах мистецтва цілій плеяді видатних особистостей, таких як О. Екстер, К. Малевич, П. Пікассо, О. Архипенко тощо. До цієї ж плеяди відноситься особистість І. Кавалерідзе, творчі здобутки якого тільки в наші часи отримують об’єктивну оцінку. У дослідженнях спадщини майстра тривалий час панували псевдо науковість і тенденційність. Аналізуючи доробок І. Кавалерідзе, не завжди було належне розуміння його творчості з боку критиків, які намагалися навішувати всілякі образливі ярлики, пов’язані з негативними визначеннями формалізму, символізму, модернізму, кубізму. Проте на початку 1980-х років з’явилися ґрунтовні роботи і статті такі як «Грані творчості» Н. Капельгородської та О. Синько, що змінили ситуацію, значно активізували інтерес до